

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Матеріали Всеукраїнської
науково-методичної конференції
(10 - 12 квітня 2019 року, м. Одеса)**

У збірнику опубліковано матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 10 - 12 квітня 2019 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти»

Редакційна колегія:

Сгоров Б.В.	- ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Мардар М.Р.	- проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д. т. н., професор
Кананихіна О.М.	- проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, соціальних питань, оздоровлення і спорту, к. т. н., доцент
Мураховський В.Г.	- директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
Волков В.Е.	- д. т. н., професор кафедри Вищої та прикладної математики
Корнієнко Ю.К.	- директор центру дистанційної освіти, к. ф.-м. н., доцент
Радіонова О.В.	- к. т. н., доцент кафедри Технології вина та енології
Купріна Н.М.	- декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к. е. н., доцент
Хобін В.А.	- директор Навчально-наукового центру інформаційних технологій, д. т. н., професор
Сярова А.С.	методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

- комерціалізація наукових розробок;
- модернізація освітньої діяльності, розробка програми підприємницької освіти;
- патентування та ліцензування технологій;
- взаємодія із зарубіжним і вітчизняним освітянським і науковим інноваційним середовищем;
- сприяння регіональному розвитку.

Суспільству потрібен не вузький спеціаліст, а фахівець нового типу, який не тільки отримав певну суму знань і навичок творчої діяльності, а й готовий до комерціалізації наукових результатів.

Необхідним є стимулювання молодих вчених для їх «розвороту» в бік інноваційної діяльності.

Література

1. Інноваційна діяльність університетів України: аналітичний огляд // Інформаційний бюлетень наукового проекту “Інноваційний університет - інструмент інтеграції в європейський освітній і науковий простір”. 2015. 157 с.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ESG 2015

М.М. БОЙКО

**Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна**

Створення системи забезпечення якості вищої освіти відповідно до світових та європейських стандартів є одним із ключових завдань, що стоять перед системою вищої освіти України. Забезпечення якості освіти є однією з головних умов довіри, мобільності, мотивації студентів, сумісності й привабливості європейської вищої освіти. Європейське співтовариство вже має напрацювання і практичні досягнення, виробило набір норм та правил уніфікованої діяльності в напрямі забезпечення якості вищої освіти, які для України становлять безумовний інтерес з огляду на вирішення завдання підвищення якості надання освітніх послуг у системі вищої освіти.

Аналіз науково-педагогічної літератури засвідчив, що проблему забезпечення якості освіти, стратегії розвитку та управління нею у своїх наукових працях досліджують Т. Фініков, В. Терещук, Г. Калінічева, О. Гринькевич, О. Калініна, А. Харківська, В. Радченко та ін. Над проблемою підвищення рівня якості освітнього процесу працюють вітчизняні й зарубіжні науковці Г. Артюх, Т. Боголюб, Т. Борова, Л. Даниленко, Г. Дмитренко, Г. Єльнікова, Л. Карамушка, В. Крижко, Н. Коломінський, В. Луговий, Є. Павлютенков, Г. Пономарьова, А. Харківська. Однак, незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених процесу забезпечення якості вищої освіти та

управління нею, подальшого дослідження потребує проблема відповідності вітчизняної освіти європейським стандартам. Метою дослідження є розглянути вимоги Стандартів ESG та шляхи їх реалізації в сучасних закладах вищої освіти (ЗВО).

Забезпечення високої якості освіти є одним із ключових принципів Болонської Декларації 1999 року та рушійною силою побудови Європейського простору вищої освіти (ЄПВО). Очевидним є прагнення виробити спільні підходи щодо вдосконалення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти (ЗВО). Ця ідея була втілена у схвалених у 2005 році «Стандартах та рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG)» [2]. Цей документ став одним з перших, який уособлював собою принцип м'якого регулювання в освітній сфері, властивий європейській політичній культурі, і вирішував завдання гармонізації освітньої політики країн нашого континенту. Набутий позитивний досвід використання ESG та одержаний зворотній зв'язок дозволили підготувати нову версію «Стандартів та рекомендацій», яка була ухвалена Міністерською конференцією в Єревані (14-15 травня 2015 року). Єреванське комюніке [4] сформулювало покращення якості та релевантності навчання і викладання як головну місію ЄВПО на сучасному етапі. До комплексу інструментарію, за допомогою якого вона може стати досяжною, міністри віднесли поширення педагогічних інновацій у середовищах зі студентоцентрованим підходом, вивчення потенційних переваг цифрових технологій для навчання та викладання, запровадження тісних зв'язків між викладанням, навчанням та дослідженням на всіх рівнях освіти, заохочення закладів, викладачів та студентів посилювати діяльність із розвитку креативності, інновацій та підприємництва. Ключовою метою, як підкреслено у ESG 15, є «сприяти спільному розумінню забезпечення якості навчання і викладання, не зважаючи на кордони та між усіма стейкхолдерами» [2;5]. Стандарти відіграють важливу роль у розвитку національних та інституційних систем забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ЕНЕА) та у транскордонній співпраці. ESG 2015 складаються з трьох частин: внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах; зовнішнього забезпечення якості вищої освіти; забезпечення якості у діяльності агенцій із зовнішнього забезпечення якості. Вони мають такі цілі:

- встановлюють спільні рамки щодо систем забезпечення якості навчання і викладання на європейському, національному та інституційному рівні;
- передбачають забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти у Європейському просторі вищої освіти;
- підтримують взаємну довіру, сприяють мобільності у межах та поза національних кордонів;
- надають інформацію щодо забезпечення якості у ЕНЕА.

Окреслені цілі створюють каркас, всередині якого заклади, агентства та країни можуть різними шляхами використовувати та втілювати в своїй системі освіти. Вивчення зарубіжного досвіду, дало нам змогу встановити, що світова

практика впровадження системи якості освіти дає можливість ЗВО істотно покращити та оптимізувати свою діяльність, підвищити результативність і ефективність роботи; сприяти досягненню очікувань споживачів; досягти та стабільно підтримувати високу якість своїх послуг для задоволення потреб і вимог споживачів; відкрити нові можливості або зберегти вже завойовані сегменти ринку послуг у сфері вищої освіти; отримати визнання з боку замовників через процедуру сертифікації; брати участь у міжнародних проектах.

Аналіз Європейських стандартів забезпечення якості вищої освіти, дозволив виділити основні вимоги і напрями забезпечення якості освіти та механізми їх реалізації в сучасних ЗВО. Завдання щодо забезпечення якості вищої освіти в сучасному ЗВО є багатоплановим і включає: наявність необхідних ресурсів (кадрових, фінансових, матеріальних, інформаційних, наукових, навчально-методичних тощо); організацію навчального процесу, яка найбільш адекватно відповідає сучасним тенденціям розвитку національної та світової економіки і освіти; контроль освітньої діяльності ЗВО та якості підготовки фахівців на всіх етапах навчання та на всіх рівнях: рівні ЗВО, державному та міжнародному (європейському).

У Тернопільському національному педагогічному університеті ім. Володимира Гнатюка розроблено систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, яка включає:

- стратегію (політику) та процедури забезпечення якості освіти, розподіл повноважень щодо забезпечення якості між усіма учасниками освітнього процесу;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників;
- наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;
- розроблені інформаційні системи для ефективного управління закладом освіти;
- інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами закладу освіти.

Досвід реалізації ESG 2015 показав, що забезпечення якості вищої освіти є багатоплановим і включає: наявність необхідних ресурсів (кадрових, фінансових, матеріальних, інформаційних, наукових, навчально-методичних тощо); організацію навчального процесу, яка найбільш адекватно відповідає сучасним тенденціям розвитку національної та світової економіки та освіти; контроль освітньої діяльності ЗВО та якості підготовки фахівців на всіх етапах навчання та на всіх рівнях: рівні ЗВО, державному та міжнародному (європейському) рівнях.

Отже, призначення ESG 2015 - надати допомогу та визначити орієнтири як для ЗВО в процесі розробки своїх власних систем забезпечення якості, так і для агенцій, які будуть здійснювати акредитацію освітніх програм. Окрім того, ці стандарти і рекомендації роблять свій внесок у виробленні спільної стратегії для діяльності як закладів вищої освіти, так і Національної агенції із забезпечення якості вищої освіти. Подальші розробки проблеми формування системи забезпечення якості, заснованої на єдиних стандартах і рекомендаціях, дозволять зробити українську вищу освіту конкурентноспроможною у Європейському просторі вищої освіти.

Література

1. Калінічева Г. Європейська система забезпечення якості вищої освіти та механізми її імплементації в Україні // Україна в Європі: Пошуки спільного майбутнього: монографія. // URL: <http://ivinas.gov.ua/sites/default/files/pdf>.
2. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. К: Ленвіт, 2006. 36 с.
3. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). К: ТОВ "ЦС", 2015. 5 с.
4. YerevanCommunique [Електронний ресурс]. URL: https://media.ehea.info/file/2015_Yerevan/70/7/YerevanCommuniqueFinal_61370.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ЯВИЩЕ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ ТА ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Л.Т. Рябовол

**Центральноукраїнський державний педагогічний університет
ім. В. Винниченка, м. Кропивницький, Україна**

Розвиток культури академічної доброчесності передбачає подолання неналежного ставлення суб'єктів процесу навчання до своїх обов'язків та їх зловживання своїми правами. До конкретних негативних проявів в освітньому просторі України, боротися з якими покликана академічна доброчесність, учасники Проекту сприяння Академічній доброчесності в Україні (SAIUP) (далі - Проект) відносять: плагіат як акт шахрайства в студентських роботах, дисертаціях, наукових статтях та монографіях; фабрикацію та фальсифікацію результатів наукових досліджень; обман, списування, хабарництво [1].

Важливо, що у рамках Проекту академічну доброчесність розглядають у двох аспектах: по-перше, академічна доброчесність означає, що в процесі навчання чи досліджень, студенти, викладачі, науковці керуються принципами чесності, чесною праці і навчання. Плагіат, списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань є неприйнятним і жодним чином не толеруються в спільноті; по-друге, академічна доброчесність впливає на те, яких громадян виховує освіта, на яких цінностях базується навчання в

Вплив викладача на мотивацію студентів до саморозвитку	
В.І. Булюк, В.Г. Мураховський	35
Структурні зміни в освіті та науці в новітній парадигмі соціально-економічного розвитку України	
С.А. Бондаренко	37
Методичні підходи до визначення ємності ринку в дипломних роботах бакалаврів і магістрів	
О.М. Голодонюк, В.В. Мільчева	40
Сучасні політичні ідеології: актуальність політичного вибору та соціальна підтримка в Україні	
С.А. Дмитрашко	43
Розвиток доброчесності і боротьба з корупцією	
Г.А. Шевченко	45
Проблеми опрацювання наукової та учбової інформації	
Є.В. Іванов	45
Елементи сторітелінгу на заняттях, присвячених чорнобильській трагедії (на прикладі двох ЗВО: Одеської національної академії харчових технологій та Одеського національного університету імені І.І. Мечникова)	
І.С. Дружкова, А.Ф. Коваленко	46
Про доцільність введення в ОНАХТ спецкурсу «Фізика харчових продуктів»	
О.Є. Сергєєва	51
Екологічне виховання студентської молоді	
М.М. Зацеркляний, Т.Б. Столевич	52
Психолого-педагогічна характеристика студентів КНТІС ОНАХТ	
В.О. Волчок	56
Моніторинг навчальних дисциплін та побудова їх рейтингу з метою оптимізації контенту та підвищення якості викладання	
А.В. Селіванова, А.С. Винник	58
Забезпечення інноваційного розвитку освітнього процесу через ефективну співдружність «виробництво - університети»	
К.В. Свідло	59
Забезпечення якості вищої освіти в контексті вимог європейських стандартів ESG 2015	
М.М. Бойко	61
Академічна доброчесність як явище в освітньому просторі України та засіб підвищення якості освіти	
Л.Т. Рябовол	64
Науково-практичні конференції як складова взаємодії науки, освіти і практики в ЗВО	
Т.В. Стрікаленко, Т.П. Григор'єва	67
Деякі підходи до організації навчального процесу	
В.І. Мілованов, В.О. Буданов	70